

Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar
Állam- és Jogtudományi Doktori
Iskola

université
PARIS-SACLAY

ÉCOLE DOCTORALE
Sciences de l'homme
et de la société (SHS)

Université Paris-Sud
UFR Droit – Économie – Gestion
ED n°578 Sciences de l'homme et de la
société

Hajdú Dóra

A törvény által előírt közös jogkezelés a magyar és francia szerzői jogban

TÉZISEK

Témavezetők:

Dr. Mezei Péter
egyetemi docens

Prof. Antoine Latreille
egyetemi tanár

Szeged

2016

Tézisek - A törvény által előírt jogkezelés a magyar és francia szerzői jogban

I. Az értekezés tárgya és célkitűzése

A közös jogkezelés a szerzőt megillető vagyoni jogok gyakorlásának egy meghatározó formája azon vagyoni jogok esetében, amelyeknél a tömeges felhasználás jellemző. Mivel ezeknek az engedélyezése, illetve a felhasználások nyomon követése egyénileg jelentős nehézségekkel jár, a szerzők a vagyoni jog gyakorlásának megkönnyítésére szervezeteket hoznak létre, amely a nevükben engedélyezi a felhasználásokat, beszedi az ezekért járó jogdíjat, majd pedig ezt felosztja a szerzők között. Dióhéjban összefoglalva ez annyit tesz, hogy a szerzők önként lemondanak az őket megillető monopólium gyakorlásának egy részéről azért, hogy azt egy általuk létrehozott szervezeten keresztül, kollektíven gyakorolják.

A közös jogkezelésnek van azonban egy másik oldala is, ugyanis a jogalkotó bizonyos esetekben maga írja elő a jog gyakorlásának közös jogkezelés keretében történő bevezetését. Ezekben az esetekben tehát nem a szerzők önkéntes elhatározásán múlik a jog gyakorlásának ilyen módja, hanem jogszabályi előírás. Ebben a megközelítésben a kötelező közös jogkezelést beilleszthetőnek tartjuk a szerzői jog korlátozásrendszerébe. A szerzői jogi korlátozások alapvető célja és funkciója ugyanis abban áll, hogy fenntartsák az egyensúlyi helyzetet a szerzőt megillető kizárólagos monopóliumból eredő jogosultságok (vagyis a felhasználás engedélyezése vagy annak megtiltása) gyakorlása és a felhasználók, a közönség kultúrához, információhoz való hozzáféréshez fűződő érdeke között. Ennek eszköze egyfelől a szerzői jog határainak megvonása (lásd: védelmi idő), bizonyos felhasználások kivétele a szerző monopóliuma alól (pl. idézés), vagy a szerző kizárólagos jogának vagy annak gyakorlásának valamilyen mértékű korlátozása (előbbire példa a magáncélú többszörözés kivétele, utóbbira az engedélyezési jogok kötelező közös jogkezelés alá utalása).

A közös jogkezelés speciális funkciója, vagyis a joggyakorlás megkönnyítése miatt viszont nélkülözhetetlennek tűnik állást foglalni a törvény által előírt közös jogkezelés valódi természetéről, vagyis arról, hogy ezek az esetek valójában szerzői jogi korlátozásnak

tekinthetőek-e. Amennyiben igen, akkor milyen természetű és mértékű korlátozásnak minősülnek. Vagy épp ellenkezőleg, a joggyakorlás egyetlen lehetséges módját határozzák-e meg. Paradox eredményre vezetne annak kimondása, hogy a közös jogkezelés a szerzői jogok korlátját jelenti olyan esetekben, amikor a jog gyakorlására más mód objektív módon nem áll a szerzők rendelkezésére, viszont ez nem feltétlenül érvényesül minden kötelező közös jogkezelésben kezelt jog esetében. Vagyis előfordulhat, hogy a jogalkotó más megfontolások szem előtt tartásával rendelkezett a közös jogkezelés előírásáról. Fontos azt is tisztázni, hogy a nemzetközi és uniós szerzői jog milyen esetekben és milyen feltételekkel teszi lehetővé (ha egyáltalán) ilyen jogintézmények bevezetését.

Ez utóbbi körülmény annak fényében különösen izgalmas, mert úgy tűnik, hogy a szerzői jogban manapság divatos problémák megoldásaként valamilyen törvény által előírt közös jogkezelési rezsimit vizionál a jogalkotó, de ez az igény a jogirodalomban is felvetődik az internetes felhasználások kapcsán. Daniel GERVAIS egyenesen úgy fogalmaz, hogy ezen felhasználásokhoz kötött engedélyek többségét közös jogkezelés alá kell vonni.¹ A jogalkotói aktivizmus egyik legszemléletesebb példája a francia parlament által 2012-ben elfogadott törvény,² amely a kereskedelmi forgalomban nem kapható könyvek digitalizálását egy speciális, a jogosultak kilépését engedő rezsimen keresztül kívánja rendezni. De az árva művekkel kapcsolatos jelenlegi szerzői jogi diskurzusban is kiemelt szerepet játszik a probléma közös jogkezelés útján való kezelése.³

A törvény által előírt közös jogkezelési esetkörök nem képeznek homogén csoportot. Egyfelől még a kontinentális szerzői jogon belül is különbségek fedezhetőek fel a közös jogkezelés helyéről és szerepéről alkotott elképzelések között. Ezt jól tükrözi a francia és német,⁴ illetve ez utóbbihoz közel álló magyar szerzői jogi gondolkodás közötti különbség. Ez nem elhanyagolható befolyással bír arra, hogy a törvény által előírt közös jogkezelési

¹ GERVAIS, Daniel: *Individual and Collective Management of Rights Online*, In: AXHAMN, Johan (ed.): *Copyright in a Borderless Online Environment*. Norstedts juridik, Stockholm, 2012. p. 94.

² Loi n° 2012-287 du 1er mars 2012 relative à l'exploitation numérique des livres indisponibles du XXe siècle.

³ A kereskedelmi forgalomban nem kapható könyvekről szóló törvény elemzését lásd: HAJDÚ Dóra: *A kereskedelmi forgalomban nem kapható könyvek digitalizálása Franciaországban*, Infokommunikáció és Jog, 2013/55. p. 53-59., TARR Péter: *Beszerezhetetlenné vált, ismét kapható könyvek. Digitálisan pótoló „hiánycikk-könyvek” a XX. századból*, ISZJSZ, 2013/6. p. 108-134.. A teljesség igénye nélkül lásd például az árva művekre vonatkozóan: GYENGE Anikó: *Elárvult jog nevelőszülőt keres*, Magyar Jog, 2009/3. p. 160-172., GYENGE Anikó: *Újra az árva művekről*, Infokommunikáció és Jog, 2011/45. p. 119-124. Megjegyzendő még, hogy a Google Books projektben is lényegében egy közös jogkezeléshez nagyon hasonló modell felállítását tervezte a cég. Erről a projektről lásd többek között: MEZEI Péter: *A szerzői jog jövője (is) a tét – Gondolatok a Google Books könyvdigitalizálási projektről*, ISZJSZ, 2011/5. p. 5-47.

⁴ Ennek a közös jogkezelés körében megfigyelhető jelentőségéről: NÉRISSON, Sylvie: *La gestion collective des droits des auteurs en France et en Allemagne : Quelle légitimité?* IRJS Editions, Paris, 2013.

esetkörök mennyire mélyen vannak beágyazódva egy nemzeti szerzői jog hagyományába. Ugyanilyen diverzitást mutatnak a törvény által előírt közös jogkezelési esetkörök nemzeti szerzői jogban megjelenő formái is. Nincs egy olyan egységes sablon, amellyel a közös jogkezeléssel érintett jogok (és díjigények) leírhatóak lennének. Ez következik egyébként abból is, hogy a közös jogkezelés körébe tartozó vagyoni jogokra vonatkozó szabályok speciális követelményeket tartalmaznak a vagyoni jogok gyakorlására, illetve a felhasználási szerződésekre vonatkozó általános szabályokhoz képest.⁵

Ezen indokok miatt álláspontunk szerint a törvény által előírt egyes közös jogkezelési esetköröket (ideértve az engedélyezési jogok gyakorlását és a díjigények érvényesítését is) külön-külön érdemes vizsgálat alá vonni. Különös figyelmet érdemel annak elemzése, hogy miért pont az adott kizárólagos jog (vagy díjigény) az, amelyre a jogalkotó a közös jogkezelés alá vonásról rendelkezett; ahogyan az is, hogy hogyan valósul meg a közös joggyakorlás. Az előbbi vizsgálati szempont jelentősége nemcsak abban áll, hogy a jog kollektív természetéről véleményt formálhassunk, hanem annak alátámasztására is, hogy a jogalkotó mennyire tágan vagy szűken értelmezte az adott vagyoni jog gyakorlásának kereteit. A közös joggyakorlás módja pedig értelemszerűen az engedélyezési jog gyakorlásának vagy a díjigény érvényesítésének és a beszedett (jog)díjak felosztásának anomáliáira világít rá. Annak megvizsgálása, hogy a törvény által előírt közös jogkezelés bizonyulhat-e egyes szerzői jogi problémák megfelelő kezelésének, a szerzői jog fejlődési irányával kapcsolatos utat is kijelölheti.

A dolgozat ennek megfelelően a kötelező közös jogkezelés jogintézményét egy korábban nem, vagy csak kevésbé vizsgált szempontból, a szerzői jogi korlátozásrendszer szemszögéből elemzi, és emiatt külön figyelmet fordít az egyes vagyoni jogok elemzésére is. Ennek a szempontnak a hangsúlyozását amiatt is fontosnak tartjuk, mivel a közös jogkezelés alapvetően nem a szerzői jogok korlátozásának jogpolitikai célját szolgálja, azonban kétségtelenül betölt ilyen szerepet is.

II. A vizsgálati módszer és az értekezés felépítése

⁵ FALUDI Gábor: *A közös jogkezelő szervezetek felhasználási szerződésai*. In: *Liber Amicorum : Studia Gy. Boytha dedicata : ünnepi dolgozatok Boytha György tiszteletére*, ELTE ÁJK, Budapest, 2004. p. 87. Ez a *lex specialis derogat legi generali* elv alkalmazandó álláspontunk szerint a CPI vonatkozásában is.

A kötelező közös jogkezelési esetkörök diverzitása okán a disszertáció elsősorban arra törekszik, hogy ezeket rendszerben elhelyezve megvizsgálja, hogy melyik eset milyen módon képezheti a szerzői jogok korlátját. A dolgozat a törvény által előírt közös jogkezelési esetkörök jogi szabályozására koncentrál, de a joggyakorlat (különösen a bírói gyakorlat, illetve az SZJSZT szakvéleményei) elemzése is indokolt terjedelemben megjelenik. Törekedtünk a főbb szakirodalmi álláspontok, *soft law* jellegű dokumentumok megállapításának kiemelésére és kritikájára is.

A disszertáció, igazodva ahhoz, hogy magyar-francia közös témavezetésű doktori képzés keretében készült el, két választott nemzeti jog, a magyar és a francia szabályozás elemzésére fókuszál. Célja annak érzékeltetése, hogy az eltérő kulturális, gazdasági, társadalmi, jogi hagyományokkal rendelkező államokban (mára már azonos nemzetközi és uniós jogi háttérrel) milyen eltérő felfogással közelítenek a törvény által előírt közös jogkezelés kérdéséhez. Ez azt is lehetővé teszi, hogy a különböző jogi megoldások tanulságait levonva azok *mutatis mutandis* nemzeti szerzői jogba való beépítésének kérdését felvessük.

Ennek szem előtt tartásával született meg az az igény, hogy szerkezetét tekintve a dolgozat egészét a francia módszertan hassa át. Jogi témájú írások esetén a bevett gyakorlat alapján az érvelést két főrészt, és ezeken belül két alrészre illik felosztani, amelyek egymással szoros logikai kapcsolatban állnak. Bár nem vettük át teljes egészében a francia metódust, a dolgozat ugyanis három fő részre tagolódik, a részek belső szerkezetének kialakításánál törekedtünk a szimmetriára és arra, hogy két fejezetből, valamint két alfejezetből álljanak.

A dolgozat első része adja meg a fogalmi és elméleti háttérrel. Ebben kerül általánosságban bemutatásra a közös jogkezelés rendszere, szervezeti felépítése, valamint a szerzői jog korlátozásának és a közös jogkezelésnek a lehetséges metszéspontjai. A speciális kérdéseket igyekeztünk az egyes vagyoni jogok keretében tárgyalni. Így például a háromlépcsős teszt részletes elemzésére sem térünk ki ebben a fejezetben. Helyette a magáncélú többszörözésnek szentelt oldalak foglalkoznak a teszt alkalmazásával ebben a speciális kérdésben. A dolgozat második része foglalkozik azokkal az esetekkel, amelyek kapcsán felmerülhet, hogy a törvény által előírt közös jogkezelés a szerzői jog korlátját képezi. A két fejezetben szó lesz azokról az esetekről, amelyekben a közös jogkezelés a szerzői jog törvényben meghatározott korlátjához kötődik (II. fejezet), illetve bemutatásra kerül, hogy ez a joggyakorlásnak milyen korlátját képezi (I. fejezet).

A harmadik részt azoknak az eseteknek az elemzésére szenteljük, amelyekben a közös jogkezelés túlmutat a korlátozó funkción. Ez jelentheti egy olyan rugalmas rendszer bevezetését, amelyben a szerzőknek lehetőségük van a rezsimből történő kilépésre (I. fejezet), illetve azokat az eseteket is ide soroljuk, amelyekben a közös jogkezelés valamely speciális jogpolitikai cél megvalósításának eszközeként jelenik meg (II. fejezet)

A dolgozathoz egy, a tézisfüzet terjedelmét bőven meghaladó tartalmi összefoglaló is készült, amely függelékként a dolgozat részét képezi.

III. Az értekezés tudományos eredményeinek összefoglalása

A dolgozat a szerzői jogi korlátozások szemüvegén keresztül mutatja be a törvény által előírt közös jogkezelési eseteket. Korlátozás alatt nem csak a CPI-ben⁶ felsorolt,⁷ a szakirodalom által kivételekként (*exceptions*) emlegetett csoportot, és nem is csak az Szjt.-ben szabad felhasználás és a szerzői jog egyéb korlátai cím alatt tárgyalt rendelkezéseket értjük. Általánosságban idetartozónak tekintünk minden olyan törvényi előírást, amely a szerzői monopóliumot valamilyen módon csorbítja: legyen az akár a jog fennállása kapcsán elfogadott kivétel, akár annak díjigényre való korlátozása, akár a gyakorlásának módját meghatározó rendelkezés. Mivel álláspontunk szerint a közös jogkezelés is ilyen korlátozásként azonosítható, fontosnak tartjuk vázlatosan ismertetni mindkét témakört azzal a fenntartással, hogy ennek célja elsősorban azoknak a paramétereknek az azonosítása, amelyek mentén a közös jogkezelés jogintézménye elhelyezhető a korlátozások koordinátarendszerében Hasonlóképp, bár nem foglalkozunk részletesen a közös jogkezelés szervezeti felépítésével, hiszen az egyaránt érvényes az önkéntes és a törvény által előírt közös jogkezelésre is, vázlatosan (elsősorban a közös jogkezelésről alkotott felfogásbeli különbségek érzékeltetése miatt) ez is bemutatásra kerül, hiszen a szervezeti felépítésből eredően is megfigyelhető a szerzői monopólium csorbulása. A törvény által előírt közös jogkezelés jellemzőinek vizsgálatához, mivel az önkéntes közös jogkezelés kapcsán kialakult elvekre épül rá, mindenképpen szükséges ennek a generális szervezeti és működési struktúrájának az ismerete.

⁶ *Code de la Propriété Intellectuelle.*

⁷ CPI L. 122-5. cikk.

Az első részben a dolgozat alap problémakörét vázoltuk fel részletesen egy általános ismertetőt nyújtva a közös jogkezelés lényegéről, céljáról, valamint szervezeti felépítéséről, illetve a szerzői jogi korlátozások rendszeréről. Ismertettük a két témakör metszéspontjait: felvázoltuk a közös jogkezelés beilleszthetőségének lehetőségét a korlátozások rendszerébe amiatt, mivel a joggyakorlás módjának meghatározásaként a kizárólagos jog gyakorlásának korlátozásával azonos hatással bírhat. Ezen kívül pedig bevezetése mögött több esetben hasonló indokok húzódnak meg, mint a klasszikus korlátozások körében.

A közös jogkezelés szervezeti oldalának bemutatásakor kiemeltük, hogy közös jogkezelés elismerten mindkét országban az önkéntesség elvén alapszik. Ez az alapelv azonban egészen másként tükröződik a közös jogkezelés szervezeti felépítésében. Míg Franciaországban törekszenek minél teljesebb körű megtartására, addig Magyarországon ez tulajdonképpen kivételnek tekinthető. Ezt mutatja a törvény által előírt kötelező közös jogkezelési esetek száma, valamint a szervezetek alapításának és működésének szabályai közötti eltérések. Franciaországban ez az igény egy rendkívül bonyolult, személyi és infrastrukturális átfedésekkel terhelt szervezeti hálót eredményezett. Ugyanis a jogosulti csoportok külön társaságokat alapítottak egy-egy vagyoni jog kezelésére. A törvény által előírt esetekben az érintett szervezetek külön szervezeteket hoztak létre, amelyek általában saját infrastruktúra nélkül működnek, és így a közös jogkezelés hatékonyságát, átlátható és olcsó működését vonják kétségbe. Ennek megvalósítására a másik lehetséges megoldás egyébként az, amelyet a magyar törvényben találhatunk. Ez pedig azon alapszik, hogy a törvény egy (a hagyományosan legrégebb óta fennálló) szervezetet jelöli ki a (jog)díjak beszedésére és felosztás céljára a többi jogosulti csoportot képviselő szervezetnek történő átutalására. Ez a centralizáció azzal az előnnyel jár, hogy a megfelelő erőforrásokkal rendelkező szervezet az, amely a (jog)díjakat érvényesíti. A tényleges felosztás során viszont megmarad a jogosultak rendelkezési szabadsága, hiszen azt minden illetékes szervezet a saját felosztási szabályzatának megfelelően teszi meg.

A közös jogkezelés törvény általi előírása speciális garanciákat, felügyeleti szabályokat tesz szükségessé. Az alapfeltevés, hogy az önkéntes közös jogkezelés esetén a jogosultak maguk ellenőrzik a társaság vagy egyesület működését. Amennyiben viszont a közös jogkezelést a törvény írja elő, ezt az ellenőrzést kell szigorúbb állami felügyelettel pótolni. A magyar modellben, különösen a közös jogkezelés átfogó reformja óta, ez az állami kontroll a meghatározó, amely kiterjed az önkéntes jogkezelés ritka eseteire. Ráadásul a működési szabályok helyenként indokolatlanul szigorúak. Ez azon kívül, hogy jelentősen

szűkíti a szerzői jogi jogosultak mozgásterét a műveik felhasználása kapcsán, retorikai, illetve szimbolikus jelentőséggel is bír. Azt a téves, és egyébként a szerzői jog logikájával ellentétes képzetet keltheti, hogy a szervezetek valamely állami szervként működnek, illetve, hogy ügyeikben nem magánszereplőként járnak el, hanem az állam dönt ezekben. A szerződési szabadság is korlátozásra kerül, hiszen a jogdíjközlemények, mint általános szerződési feltételek megtárgyalása és jóváhagyása során is érvényesül az állami felügyelet.

A törvény által előírt közös jogkezelés tehát Franciaországban kivétel, Magyarországon gyakorlatilag főszabály olyan esetekben, amikor a gyakorlat, a történelmi hagyományok vagy a nemzetközi, illetve uniós jogi előírások miatt ez szükséges, és ezekben az esetekben is kilépés kapcsolódik a közös jogkezeléshez azokban az esetekben, amikor a nemzetközi és uniós jogi keretek a kötelező közös jogkezelést nem teszik lehetővé. Mindkét esetben elmondható azonban, hogy a szerzői jog általános jogosítási rendszerétől eltérő módot jelent, csak más indokok miatt. Franciaországban önmagában a közös jogkezelés előírásával az állami beavatkozás ténye az, amely atipikussá teszi a jogkezelési módot (míg önmagában a közös jogkezelés nem tekinthető annak). Magyarországon viszont a szerzői jogok jelentős részének közös jogkezelés körébe utalása és az állami felügyelet együttesen eredményezik azt, hogy a szerző műve feletti rendelkezési joga jelentősen csorbul. Ily módon tehát a közös jogkezelés strukturális felépítése önmagában is jelentősen korlátozó jelleggel bír. Az egyes jellemzők alapján egy jól körülhatárolt, a szerzőknek és a javukra eljáró szervezeteknek viszonylag kevés mozgásteret adó (legalábbis a francia modellel összehasonlítva) szabályozással állunk szemben.

A dolgozatban törvény által előírt közös jogkezelés (*gestion collective imposée par la loi*) alatt értünk összefoglalóan minden olyan esetet, amelyben a joggyakorlás ilyen módja nem a jogosultak önkéntes elhatározásán, hanem a jogalkotó akaratán alapul, vagyis a törvény határozza meg, hogy mely vagyoni jogosultságot kell közös jogkezelésbe adni, és adott esetben a joggyakorlás módjának további feltételeire nézve is tartalmaz előírást.

Ezek közül az esetek közül a szerzői jog korlátja a kötelező közös jogkezelés (*gestion collective obligatoire*) lehet, amely alatt általánosan azokat az eseteket értjük, amelyekben a jogosultnak egyáltalán nincsen módja arra, hogy jogait egyénileg gyakorolja, tehát ide tartozik a díjigények közös jogkezelő szervezetek által történő kezelése is. Szűkebb értelemben viszont csak a kizárólagos engedélyezési jog ilyen módon történő gyakorlására vonatkoztatható a kifejezés. Közös jellemzője a kötelező közös jogkezelés alá tartozó

felhasználásoknak, hogy a szervezet képviseleti joga egyfelől kizárólagos, másfelől pedig nem vonható vissza, vagyis a jogosult nem tehet az egyéni joggyakorlásra vonatkozó *ex nunc* hatályú jognyilatkozatot abban az esetben, amikor a kötelező közös jogkezelés természetes vagy jogi monopóliumként működik. Ha az érintett vagyoni jog gyakorlására több közös jogkezelő szervezet is felhatalmazást kapott, a jogosult döntési szabadsága a szervezetek közötti választásra terjed ki.⁸

A fenti meghatározásból is kitűnik, hogy a törvény által előírt közös jogkezelés két esetben jelentheti a jogosultat megillető kizárólagos engedélyezési jog korlátját. A kilépést nem biztosító kötelező közös jogkezelés esetében a joggyakorlás módjának ez a meghatározása jelenti a joggyakorlás korlátját anélkül, hogy a jog fennállása tekintetében (elméletileg) változást jelentene. A szerző viszont azon túl, hogy nem gyakorolhatja egyénileg az engedélyezési jogát, amennyiben nem tagja a közös jogkezelő szervezetnek, azt is kénytelen eltérni, hogy a jogdíj mértékét és a felhasználás egyéb feltételeit az ő véleménye ellenére határozzák meg. Külön figyelmet érdemel emiatt a nem tag jogosultak érdekeinek figyelembe vétele, a megkülönböztetés-mentes bánásmód biztosítása.⁹

A második eset viszont a szerzői jog valódi (kettős) korlátját képezi abban az értelemben, hogy a közös jogkezelés jellemzően a szerzői jog díjigényre szorításához kapcsolódik, annak mintegy szükséges velejárójaként. A díjigényre szorítás általában egyúttal átalánydíjazást is jelent, ezért a díjak beszedésének és felosztásának a közös jogkezelés gyakorlatilag az egyetlen hatékony módja. Éppen ez az átalánydíjazás teszi lehetővé azt is, hogy a befolyt összeg egy részét a jogosultak számára közvetlen, kulturális és szociális célú támogatások formájában osszák szét.

A jogalkotó jellemzően a többszörözési jog gyakorlása kapcsán élt a korlátozás bevezetésével, több esetben ezeknek a felhasználásoknak a nehéz követhetősége miatt Kötelező közös jogkezelést ír elő a CPI a reprográfiai többszörözés kapcsán, illetve a zenei mechanikai jogok hangfelvételiadáshoz kapcsolódó engedélyezését is jellemzően a közös jogkezelő szervezetek végzik. A törvényi engedély klasszikus példáját pedig a magáncélú másolatra tekintettel biztosított korlátozás jelenti. Franciaországban ez az üres hordozó díjakat jelenti, Magyarországon azonban ezen kívül a reprográfia útján megvalósított többszörözés is

⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/26/EU irányelve (2014. február 26.) a szerzői és szomszédos jogokra vonatkozó közös jogkezelésről és a zeneművek belső piacon történő online felhasználásának több területre kiterjedő hatályú engedélyezéséről, (19) preambulumbekzdés.

⁹ Ezzel kapcsolatban lásd különösen a C-169/05. sz. Uradex-ügyben 2006. június 1-jén hozott ítéletet.

ebbe a körbe tartozik. Emellett pedig a vezetékes továbbközvetítési jog az, amely a Műhold-irányelv rendelkezései értelmében az EU minden tagállamában (így Magyarországon és Franciaországban is) kizárólag kötelező közös jogkezelés keretében gyakorolható.

A kötelező közös jogkezelés az esetek többségében a nemzetközi vagy uniós szerzői jog előírásainak megfelelően történik, sőt a vezetékes továbbközvetítés jog esetében maga a Műhold-irányelv írja elő ennek bevezetését. Bár a Műhold-irányelv nem teszi kötelezővé, Magyarországon a nem dramatikus zenei és irodalmi művek földfelszíni és azzal együttes műholdas sugárzása vagy vezetékes nyilvánosságához közvetítésének szerzői engedélyezési jogai is kötelező közös jogkezelésben állnak. Ennek bevezetésének lehetősége viszont közvetlenül a Berni Uniós Egyezményből ered. A reprográfiai többszörözési jog kizárólagos engedélyezési jogának kötelező közös jogkezelésbe vonására viszont nincsen kifejezett nemzetközi jogi felhatalmazás, ez a háromlépcsős tesztből vezethető le általánosan. Ez aláhúzza annak igazolását, hogy a kötelező közös jogkezelés előírása a szerzői jog korlátozásának tekinthető, amelyre adott esetben a háromlépcsős teszt alkalmazandó.

Különösen a reprográfiai többszörözés joga kapcsán mondható el, hogy a francia jogalkotó, illetve a bírói gyakorlat igyekszik ezeket a jogokat a lehető legszűkebben megvonni, ezáltal csak bizonyos meghatározott jogosulti kör bizonyos meghatározott joga tekintetében gyakorlandónak elrendelni. Ez tekinthető egyben úgy is, hogy a kizárólagos jogok közös jogkezelés alá utalása különleges esetre vonatkozik. De közös jogkezelés alá rendelt vagyoni jogoknak ez a fajta szűken meghatározottsága a többi vizsgált engedélyezési jog tekintetében is megfigyelhető. A közös jogkezelés alá nem tartozó tényállások esetében pedig a szerző engedélyezési joga feléled: a francia jogesetek remekül példázzák, hogy a közös jogkezelő szervezetek engedélyezési joga valójában mennyire korlátozott. Ezek az esetek voltaképpen a mű rendes felhasználásának megvalósítását teszik lehetővé. A tételt megfordítva a reprográfiai többszörözés esetében a tömeges felhasználások, a vezetékes továbbközvetítési jog körében pedig a felhasználások egyéb vizsgált jellemzői azt vetítik előre, hogy az egyéni joggyakorlás gyakorlatilag lehetetlen lenne. A kizárólagos jog biztosításával, illetve a felhasználás mértékéhez igazodó jogdíj előírásával és a tényleges felhasználási adatokon alapuló felosztás segítségével pedig a szerzők jellemzően olyan mértékű bevételt érhetnek el, mint amelyet egyébként az egyéni joggyakorlás keretében érhetek volna el. Ez a jogdíjközlemények sajátos elfogadási rendjének ellenére Magyarországon is helytálló, tekintettel a közös jogkezelő szervezetek erősebb tárgyalási pozíciójára.

A közös jogkezelés ezekben az esetekben tehát, bár a szerzői jog korlátjának tekinthető, ez a korlátozás a szerzők érdekében áll és az ő javukat szolgálja. Bevezetésük pedig alapvetően illeszkedik a szerzői jog logikájába, megfelel az egyébként bevett jogosítási gyakorlatnak.

A szerzői jogok díjigénnyé szorításával kombinált közös jogkezelés hasonló jellemzőket mutat (bár tény, hogy ezekben az esetekben nem maga a közös jogkezelés jelenti a korlátot). A magáncélú másolatokra tekintettel beszédett üres hordozó és reprográfiai díjak esetében viszont a közös jogkezelés kötelező előírásán kívül más lehetőség a díj hatékony érvényesítésére nincsen. A korlátozás itt két szinten jelenik meg (legalábbis a magyar törvényben). Egyfelől korlátnak tekinthető a díjigénnyé változtatás ténye. Másfelől pedig álláspontunk szerint a díjak egy részének állami szerv általi felhasználása (még ha az a jogosultak érdekében kulturális és szociális célra történik is) szintén korlátnak tekintendő. Ezen összegek felhasználása tekintetében ugyanis teljesen megszűnik a jogosultak rendelkezési joga.

A jogosultak kizárólagos jogának egyéni engedélyezés körében hagyására vonatkozó törekvést illusztrálta a vezetékes továbbközvetítési és reprográfiai többszörözési jog. Paradox módon viszont a magáncélú másolat tekintetében fizetett díjak azt példázzák, hogy a jogosultaknak nem feltétlenül kedvező az elv maradéktalan érvényesítése. A rendszer átalakításával, a kivétel lehető legszűkebb megvonásával ugyanis bevételtől estek el, ennek fejében viszont az engedélyezési jog gyakorlása a kivétellel nem érintett területeken továbbra is nehézségekbe ütközik. A felhasználások hasonló, általában tömeges jellege miatt megfontolandó lehet egy, a francia reprográfiai többszörözéshez hasonló kötelező közös jogkezelési rendszer bevezetése. Ennek előnye a jogosult engedélyezési jogának megtartásában, illetve a pontosabb nyomon követhetőség miatt a tényleges felhasználáshoz jobban igazodó jogdíj megállapításában állna.

A törvény által előírt közös jogkezelés bizonyos esetekben úgy tűnik, hogy sokkal inkább a joggyakorlást segítő módként, sem pedig korlátként értékelhető. A kizárólagos engedélyezési jogok esetében ilyenkor a nemzetközi és uniós dokumentumokban nem található utalás a joggyakorlás módjának állami meghatározhatóságára, vagy egyébként a közös jogkezelés előírására. A díjigényként meghatározható vagy meghatározott vagyoni jogok esetében pedig a klasszikus modelltől eltérő indokok vezetnek a közös jogkezelés előírására. A jogalkotó tehát elsősorban a jogkezelés hatékony működésének szempontját

tartotta szem előtt ezeknek az eseteknek törvénybe iktatásakor. Éppen emiatt kell ezeket különös figyelemmel vizsgálni: előfordulhat ugyanis, hogy a hatékonyság mindenek felett álló figyelembe vétele eredményezi a szerzői jog korlátozását.

A közös jogkezelés hatékonyságát két oldalról lehet vizsgálni. A szerzők szempontjából ez akkor valósul meg, ha a felhasználási feltételek meghatározásában a lehető legteljesebb módon veszik ki a részüket, illetve a beszedett jogdíjakból a lehető legteljesebb mértékben részesednek. Ez természetesen összefügg a közös jogkezelő szervezetek átlátható működésével, illetve azzal is, hogy a kötegen történő jogkezelés miatt a szerzőknek el kell fogadniuk a díjazás kezelési költségekkel való csökkentését, valamint a felosztás során bizonyos fokú torzulást. A felhasználó szempontjából pedig a közös jogkezelés akkor hatékony, ha biztosítja, hogy a jogszerzés minél egyszerűbben, a lehető legszélesebb repertoárra terjedjen ki; illetve ha lehetővé teszi, hogy a díjazást a felhasználók a lehető legkevesebb adminisztrációs teher elviselése mellett tudják megfizetni.

Ez utóbbi szempontnak a figyelembe vételével születtek meg a jogosultak kilépését lehetővé tevő, törvény által előírt közös jogkezelési esetek. Sokan éppen emiatt az *opt-out* miatt támadják ezeket a törvényi előírásokat, a szerzői jog alapelveinek kifordítását látva bennük. A jogosult ugyanis, az önkéntes közös jogkezeléssel ellentétben, nem arról dönthet, hogy csatlakozni kíván-e a szervezethez, hanem éppen ellenkezőleg, nyilatkozhat arról, ha mégis inkább egyénileg szeretné az engedélyezési jogát gyakorolni.

Más esetekben a közös jogkezelés díjigények gyakorlásához kapcsolódik. Ezek a díjigények viszont általában eleve ilyen módon lettek meghatározva, tehát egyfelől nem tekinthetők a szerzői jog korlátjának (hiszen nem egy engedélyezési jog speciális eseteként díjigényre való szorításaként meghatározott felhasználást jelentenek), másfelől pedig közös jogkezelésbe utalásuk önmagában sem jelent korlátot. Ezt a megállapítást azzal a megszorítással tesszük, hogy a nemzetközi egyezményes, vagy uniós jogi alapon létező díjigény eleve nem minősül korlátozásnak. Természetesen a kérdéskör megközelíthető absztraktabban is: ebben az esetben minden, felhasználásnak minősülő magatartással szemben a kizárólagos jognál korlátosabb igény a szerzői jog korlátja. Az üres hordozó díjakhoz képest eltérést mutatnak abban a tekintetben is, hogy a közös jogkezelésre nemcsak a felhasználás tömeges jellege (vagy legalábbis ennek eltérő jellemzői) miatt van szükség. A szervezetek sokkal inkább közvetítő adminisztrátori szerepre vannak kárhóztatva, lévén, hogy a szerzői jogi törvények részletesen meghatározzák a díjazás mértékét és a felhasználási feltételeket, a

közös jogkezelés célja pedig leginkább abban áll, hogy a felhasználók számára megkönnyítsék a díj megfizetését.

A törvény által előírt közös jogkezelési esetek második csoportja mindenekelőtt a joggyakorlás megkönnyítésének érdekében került bevezetésre. A jogalkotó a kizárólagos jogok közös kezelése kapcsán igyekezett elkerülni annak látszatát, hogy a szerző kizárólagos engedélyezési jogát korlátozza, emiatt akár kiterjesztett hatályú, akár ezt nélkülöző rezsimről van szó, minden esetben biztosította a kilépés lehetőségét a jogosultak számára. Ezáltal olyan megoldást tett főszabállyá az egyéni jogkezelés másodlagos szerepűvé kényszerítésével, amely a szerzői jog természetétől idegennek hat. Azt sem szabad elfelejteni azonban, hogy éppen a francia közös jogkezelő szervezetek voltak azok, amelyek alapszabályukat módosítani kényszerültek, mivel az önkéntes közös jogkezelés körében gyakorlatilag kizárták a jogosultak egyedi joggyakorlását. Ez pedig azon túl, hogy a versenyjog szabályai szerint erőfölénnyel való visszaélésként értékelhető, felveti annak a lehetőségét is, hogy a közös jogkezelő szervezetek túlzott mértékben korlátozzák a szerzők rendelkezési jogát. A kilépés jogának törvényi biztosítása tehát ebben a tekintetben kedvezőbb a szerzők számára. A megfelelő reprezentativitás, a kilépés lehetőségének biztosítása, illetve az, hogy a magyar jogalkotó olyan esetekben vezette be a kiterjesztett jogkezelést, amelyekben a joggyakorlásának természetes módja egyébként is ez lenne, együttesen eredményezik, hogy a magyar sajátosságokra is tekintettel a felállított rendszer megfelel a nemzetközi és uniós szerzői jogi követelményeknek.

A díjigények közös jogkezelésének előírása szintén praktikussági okokat szolgál. A könyvtári haszonkölcsönzések kezelésének gyakorlatilag nincsen más elképzelhető módja a közös jogkezelésen kívül. Ráadásul a díj amiatt is különleges, mert részben vagy egészben állami forrásból táplálkozik. Meghatározása, és egyébként a díj felhasználása is tehát egyéb szociális, kulturális szempontokkal is összefügg. A közös jogkezelés tehát ezekben az esetekben tisztán adminisztratív, elosztó szerepet játszik, érdemi befolyással azonban nem rendelkezik a díjak alakulására. Mivel a díjak beszedésének és elosztásának módja törvényben meghatározott, a szervezetek jobbjára az állami kultúrpolitika végrehajtóivá válnak.

Kivételesen foglalkoztunk egy alapvetően önkéntes közös jogkezelési formával is, mivel a CPI a Követő jogi irányelv átültetésénél nem tette kötelezővé a közös jogkezelést. Valójában azonban mégis törvény által előírt jogkezelési esetnek tekinthető, amely álláspontunk szerint átmenetet képez a két közös jogkezelési forma között (hasonlóan a

kereskedelmi forgalomban nem kapható könyvek digitalizálására előírt közös jogkezeléshez). Ennek indoka a díj irányelv általi meghatározásán, valamint a díj tárgyát képező képzőművészeti alkotások, illetve a díjfizetés alapját képező adásvételek meghatározásán túl legfőképpen a közös jogkezelő szervezetek működésének részletes szabályozásában rejlik. A kódex hasonló feltételeket támaszt a követő jog érvényesítését végző közös jogkezelő társaságokkal szemben, mint amilyeneket egyébként a kötelező közös jogkezelést végző társaságokkal szemben előír. Bár eltérések is megfigyelhetők, a lényeg, hogy az illetékes miniszter nyilvántartást vezet azokról a szervezetekről, amelyek az általános működési szabályoknál szigorúbb feltételeknek meg tudnak felelni. A jogalkotó ezen kívül részletekbe menően rendezi a díj megfizetésének és felosztásának kérdését is.

A kiadók szomszédos jogi státuszához való közelítését mutatják a kereskedelmi forgalomban nem kapható könyvek digitalizálása körében elfogadott kilépési szabályok. Mint láttuk, a magyar jog alapján a kilépést engedő közös jogkezelési helyzetekben a szomszédos jogi jogosult önállóan nem élhet ezzel a jogosultsággal (annak ellenére, hogy a gyakorlatban valószínűleg a szerző a zeneműkiadóval kötött felhasználási szerződés alapján gyakorolja a kilépés jogát). Ezzel szemben a CPI kifejezetten biztosítja a kiadók számára is a kilépési jogot, igaz ugyan, együttesen a szerzővel. Ez logikusan következik egyébként abból a tényből is, hogy a kiadói szerződés alapján a kiadó megszerzi a vagyoni jogokat.

A törvény által előírt közös jogkezelési esetek második csoportja mindenekelőtt a joggyakorlás megkönnyítésének érdekében került bevezetésre. A jogalkotó a kizárólagos jogok közös kezelése kapcsán igyekezett elkerülni annak látszatát, hogy a szerző kizárólagos engedélyezési jogát korlátozza, emiatt akár kiterjesztett hatályú, akár ezt nélkülöző rezsimről van szó, minden esetben biztosította a kilépés lehetőségét a jogosultak számára. Ezáltal olyan megoldást tett főszabállyá az egyéni jogkezelés másodlagos szerepüvé kényszerítésével, amely a szerzői jog természetétől idegennek hat. Azt sem szabad elfelejteni azonban, hogy éppen a francia közös jogkezelő szervezetek voltak azok, amelyek alapszabályukat módosítani kényszerültek, mivel az önkéntes közös jogkezelés körében gyakorlatilag kizárták a jogosultak egyedi joggyakorlását. Ez pedig azon túl, hogy a versenyjog szabályai szerint erőfölénnyel való visszaélésként értékelhető, felveti annak a lehetőségét is, hogy a közös jogkezelő szervezetek túlzott mértékben korlátozzák a szerzők rendelkezési jogát. A kilépés jogának törvényi biztosítása tehát ebben a tekintetben kedvezőbb a szerzők számára. A megfelelő reprezentativitás, a kilépés lehetőségének biztosítása, illetve az, hogy a magyar jogalkotó olyan esetekben vezette be a kiterjesztett jogkezelést, amelyekben a jog

gyakorlásának természetes módja egyébként is ez lenne, együttesen eredményezik, hogy a magyar sajátosságokra is tekintettel a felállított rendszer megfelel a nemzetközi és uniós szerzői jogi követelményeknek.

A kötelező közös jogkezelés bevezetése kapcsán, csatlakozva Sylvie NÉRISSON álláspontjához,¹⁰ el lehet mondani, hogy az egybeforrt az újabb jogok biztosításának kérdésével – és ez nem csak a francia szerzői jog kapcsán igaz álláspont. A szerzői jog fejlődése, mint láttuk, mindig is kéz a kézben járt a technikai fejlődéssel. A közös jogkezelés pedig ehhez az ívhez több ponton is kapcsolódik, és tölt be egyre jelentősebb szerepet. Ezt bizonyítja, hogy a törvény által előírt közös jogkezelési esetkörök alá tartozó jogok pontos meghatározása is, amely arra törekszik, hogy egy bizonyos technológiai megoldáshoz köthető felhasználási módhoz (vezetékes továbbközvetítési jog, reprográfiai többszörözés joga, kereskedelmi forgalomban nem kapható könyvek digitalizálása), vagy később elismert joghoz (követő jog, bérleti és haszonkölcsönzési jog) kösse a közös jogkezelést.

A magyar kiterjesztett hatályú, kilépést engedő közös jogkezelési esetek azok, amelyek általában véve a klasszikusan közös jogkezelés körében gyakorolt eseteket határozzák meg. Ezek Franciaországban jellemzően önkéntes közös jogkezelés alatt állnak. Ez a szemléletmódbeli különbség jellemzi egyébként a törvény által előírt közös jogkezelés dogmatikai megközelítését: míg Franciaországban elsősorban a szerzők rendelkezési jogát tekintik mindenek felett állónak, és a közös jogkezelést egy ebből fakadó jogtechnikai megoldásnak, addig Magyarországon ennek az elvnek a lenyomata nem olyan erős. Itthon úgy tűnik, hogy inkább egyfajta felhasználásközpontú szemléletmód érvényesül. A magyar közös jogkezelési rendszer ugyanis a hatékony működésnek (értsd ez alatt a minél egyszerűbb engedélyszerzést) rendeli alá a rendelkezési jogot. Ez tükröződik a szigorú nyilvántartásba vételi és felügyeleti szabályokban, a tömérdek törvény által előírt közös jogkezelési esetben, illetve a kiterjesztett hatály jogtechnikai megoldásának alkalmazásában.

A közös jogkezelés és a technológiai fejlődés összefonódása más megközelítésben is jellemző. Megfigyelhető, hogy bizonyos esetekben a jogalkotó inkább a szerzői jog díjigénnyé transzformálásáról dönt, ehhez kapcsolva a kötelező közös jogkezelés intézményét. Ezekben az esetekben a felhasználások tömegessége és ellenőrizhetetlensége miatt gyakorlatilag nincsen más járható út a díjak kezelésére, mint a közös jogkezelés. Ez különösen a magáncélú többszörözés felhasználásánál jellemző, amely a tömeges méreteket

¹⁰ NÉRISSON (2013) p. 306.

öltött felhasználások miatt önmagában is számos megoldandó kérdést vet fel. Másfelől viszont sok esetben megmarad az az igény arra, hogy a szerzői jog alapvető jellemzőinek tiszteletben tartásával kifejezetten kizárólagos jogként kerüljenek meghatározásra az újabb jogok.

Felismerve viszont azt, hogy a jogosítás komplex folyamatának közös jogkezelők általi központosítása jobban megfelel a felhasználói igényeknek, illetve a szerzők számára is előnyökkel járó megoldásról van szó, a jogalkotó több esetben is egy többé-kevésbé kötelező közös jogkezelés előírásáról rendelkezett. A kötelező közös jogkezelés így egyfajta egyensúlyozó, köztes szerepet is játszik a szerzői jog klasszikus engedélyezési joga, és a tisztán díjazáshoz való jog között. Ez különösen igaz abban az esetben, amikor a jogalkotó a kizárólagos jogok kilépést engedő módon utalta a közös jogkezelés körébe. Ez ugyanis lehetővé teszi a felhasználói és jogosulti oldal érdekeinek összehangolását, a szerzői jog alapvető elveinek lehető legteljesebb figyelembe vételével a jogkezelés hatékonyságának megoldásával.

A közös jogkezelés kilépést nem engedő formáját, mivel elismerten a kizárólagos engedélyezési jogok korlátjának minősül, a jogalkotó azokban az esetekben tette kötelezővé, amelyekben a nemzetközi vagy uniós jogi szerzői jogi jogforrások a jog gyakorlásának módjára nézve korlátozást tartalmaznak, vagy egyébként lehetővé teszik a jog korlátozását. Mivel Franciaországban a reprográfiai többszörözés joga nem díjigényként, hanem engedélyezési jogként került a CPI-be, a kötelező közös jogkezelés vizsgálata körében közvetlenül is szükségessé teszi a háromlépcsős tesztnek való megfelelés vizsgálatát. Ez utóbbi szempont egyébként a kilépést engedő, különösen a kiterjesztett hatályú közös jogkezelés esetében is indokolt, hiszen ezekben az esetekben a joggyakorlás módjának meghatározására nincsen közvetlenül a nemzetközi vagy uniós jogból eredő felhatalmazás.

Ezzel szemben az eleve díjigényként meghatározott, vagy díjigényre leszorított jogok gyakorlásánál a jogalkotó tágabb rendelkezési szabadsággal él(het) – amennyiben természetesen tiszteletben tartja a korlátozások bevezetésének általános szabályait. Mivel ezekben az esetekben az engedélyezési jog nem illeti meg a jogosultakat, gyakorlatilag szabadon közös jogkezelés körébe utalhatja a gyakorlásukat. Ez a megoldás egyébként többnyire indokolt is, hiszen (legalábbis a díjigényre szorítás) a tömeges felhasználások esetén jellemző. Előfordul azonban az is, hogy egyébként egyedileg is gyakorolható díjigény közös jogkezelés alá rendeléséről a jogalkotó a könnyebb teljesítés érdekében, pusztán

gyakorlati szempontok érvényesítése miatt rendelkezik. Ebben a körben a korlátozások szempontjából azt érdemes figyelembe venni, hogy az összegek felosztása (illetve részben a díjak meghatározása) során milyen mértékben jelennek meg egyéb kulturális és szociális szempontok. Álláspontunk szerint ugyanis ezek aránya, illetve a felhasználás előírásának módja, amennyiben túlmutat a közös jogkezelés természetéből adód kölcsönösségi, közösségi jellemzőkön, szerzői jogi korlátozásként tekinthető. A könyvtári haszonkölcsönzési díjak szerzői jogi természete emiatt megkérdőjelezhető, hiszen a díj fizetésére sem a közvetett, sem pedig a közvetlen felhasználó nem köteles (ellentétben a magáncélú másolatokra tekintettel fizetett díjakkal), ráadásul Franciaországban ezek egy részét szociális célok megvalósítására kell fordítani.

A kötelező közös jogkezelés korlátozásokhoz való hasonlatosságát alátámasztja egyébként a jogkezelés körébe utalt jogok meghatározásának módja is. Akár a kizárólagos jogok, akár pedig a díjigényre szorított jogok meghatározását vesszük figyelembe, mindkét esetben elmondható a törekvés a minél szűkebben, és minél pontosabban meghatározott jogokra. Bár a díjigények (kifejezetten a magáncélú másolásra tekintettel fizetett díjak) esetén a technológiai fejlődés miatt is igény mutatkozik a díj alapjának kiszélesítésére a díjjal terhelt hordozók körének kiszélesítésével (ezzel egyben kompenzálendő az analóg eszközök eladásának csökkenéséből eredő hátrányokat), az egyes felhasználási módok közötti különbségtétel a magáncélú másolat fogalmának egyre szűkebbre vonását eredményezi.

A törvény által előírt közös jogkezelési esetek tehát alapvetően a kizárólagos jog korlátozásával bevezetett olyan joggyakorlási módok, amelyek több esetben az egyedüli lehetséges megoldást jelentik a szerzők számára az engedélyezési jog gyakorlására, vagy a díjigény érvényesítésére.

Résumé - La gestion collective des droits des auteurs : ses formes imposées par la loi hongroise et française

I. Le sujet de thèse

Le droit d'auteur a toujours existé en cohabitation, voire en symbiose avec la technologie. Il s'agit d'une véritable interconnexion de ces deux phénomènes qui garde le droit d'auteur en mouvement. Sujet des réformes, le cœur historiquement établi du droit d'auteur reste intact, même au milieu de l'explosion que constitue l'évolution technologique. Notamment, son but principal est d'inciter la création et de garantir l'accès au résultat de cette activité, tout en assurant à l'auteur un revenu grâce à l'exploitation de ses œuvres par des utilisateurs professionnels. À cette fin, l'auteur est doté d'une série de droits exclusifs lui permettant d'exploiter ses propres créations et d'autoriser des tiers à les utiliser. De nos jours, la nature des utilisations est également transformée par l'apparition d'un vif intérêt manifesté par des non-professionnels pour profiter des productions originales. Ce changement n'est pas uniquement intervenu à cause de l'évolution technologique, mais celle-ci est sans doute catalyseur de ce processus. L'histoire du droit d'auteur montre que la naissance de l'idée de la gestion collective est indépendante de la technologie puisqu'elle est liée avant tout à l'immatérialité essentielle des œuvres qui complique le contrôle et l'autorisation de leur exploitation. Pourtant, l'évolution technologique marque fortement son développement ultérieur, et l'incite à se renouveler de temps en temps¹¹.

Le mécanisme complexe qu'est la gestion collective a pour objectif de permettre l'exploitation licite des œuvres en y associant les auteurs. Elle peut ainsi être vue comme une forte contrepartie lors de la négociation des licences octroyées aux utilisateurs (avant tout professionnels), ainsi qu'un outil de suivi des utilisations grâce à la collecte et à la distribution des droits. Paradoxalement, la gestion collective constitue également une limitation, au sens large du terme, au monopole de l'auteur. Cette seconde caractéristique est d'ailleurs beaucoup plus marquée lorsque la gestion collective résulte de dispositions législatives.

Notre thèse consiste donc en une réflexion sur l'ambiguïté de la gestion collective, laquelle se révèle particulièrement problématique dans les cas où la gestion collective est

¹¹ GERVAIS, Daniel: *Individual and Collective Management of Rights Online*, In: AXHAMN, Johan (ed.): *Copyright in a Borderless Online Environment*. Norstedts juridik, Stockholm, 2012. p. 94.

exigée par la loi. Cette technique de gestion est avant tout une limitation imposée au monopole de l'auteur en vue notamment de concilier ses intérêts avec ceux du public. Il y a lieu de mentionner cependant que l'introduction de la gestion collective par le législateur peut parfois s'avérer être le seul moyen d'exploitation des œuvres. Dans ce cas, la soumettre au régime propre des limitations aboutirait à un résultat contraire à l'objectif visé.

L'intérêt de ce sujet, et de cet angle de recherche particulier, tient également au fait que le législateur envisage la gestion collective comme une réponse à certaines questions du droit d'auteur contemporain¹², telles que l'utilisation des œuvres orphelines ou la numérisation des livres indisponibles¹³. Il convient alors de démontrer les particularités du régime afférent à la gestion collective et de la positionner au sein du droit d'auteur. Ceci revêt une importance particulière car la notion de gestion collective, telle qu'elle résulte des lois française et hongroise n'est pas homogène. Elle englobe (i) la gestion collective obligatoire des droits exclusifs ainsi que (ii) la gestion collective des licences légales ou droits à rémunération, (iii) la gestion collective étendue et (iv) la gestion collective non étendue ouvrant un droit de sortie. Ainsi, il convient de traiter non seulement de la structure et du fonctionnement de la gestion collective, mais également et avant tout des droits patrimoniaux, afin de pouvoir démontrer l'intérêt de les gérer par le biais du système de gestion collective¹⁴.

Cette thèse est construite autour de l'analyse de la gestion collective régie par la loi française et hongroise, car ces deux pays disposent de systèmes juridiques différents au sein de la tradition civiliste¹⁵. Ce travail illustre donc deux approches distinctes de la gestion collective imposée par la loi, ce qui a nécessité d'une part, l'étude de textes législatifs, de jurisprudences et de doctrines propres à ces deux pays, et d'autre part, l'analyse des textes régissant le droit d'auteur international et européen.

¹² Un exemple est la loi n° 2012-287 du 1er mars 2012 relative à l'exploitation numérique des livres indisponibles du XXe siècle.

¹³ Sur la numérisation des livres indisponibles en hongrois: HAJDU Dóra: *A kereskedelmi forgalomban nem kapható könyvek digitalizálása Franciaországban*, Infokommunikáció és Jog, 2013/55. p. 53-59., TARR Péter: *Beszerezhetetlenné vált, ismét kapható könyvek. Digitálisan pótoltt „hiánycikk-könyvek” a XX. századból*, ISZJSZ, 2013/6. p. 108-134.. Quelques articles de doctrine sur les œuvres orphelines : GYENGE Anikó: *Elárvult jog nevelőszülőt keres*, Magyar Jog, 2009/3. p. 160–172., GYENGE Anikó: *Újra az árva művekről*, Infokommunikáció és Jog, 2011/45. p. 119-124. Un régime pareil était envisagée dans le projet « Google Livres » : MEZEI Péter: *A szerzői jog jövője (is) a tét – Gondolatok a Google Books könyvdigitalizálási projektről*, ISZJSZ, 2011/5. p. 5-47.

¹⁴ FALUDI Gábor: *A közös jogkezelő szervezetek felhasználási szerződésesei*. In: *Liber Amicorum : Studia Gy. Boytha dedicata : ünnepi dolgozatok Boytha György tiszteletére*, ELTE ÁJK, Budapest, 2004. p. 87. Ez a *lex specialis derogat legi generali* elv alkalmazandó álláspontunk szerint a CPI vonatkozásában is.

¹⁵ Ennek a közös jogkezelés körében megfigyelhető jelentőségéről: NÉRISSON, Sylvie: *La gestion collective des droits des auteurs en France et en Allemagne : Quelle légitimité?* IRJS Editions, Paris, 2013.

II. La méthode utilisée

Notre sujet ainsi délimité exige une approche méthodologique particulière puisque notre étude a été réalisée dans le cadre d'une co-tutelle internationale de thèse ce qui implique de respecter les règles procédurales en vigueur au sein des deux universités qui ont accueillies ces recherches. Cela a deux conséquences : la première tient à la langue employée lors de la rédaction de la présente thèse. Celle-ci a en effet écrite en hongrois, et a été complétée par un résumé substantiel en français figurant en annexe de notre thèse, qui reprend les arguments majeurs développés dans les différents chapitres. La seconde réside dans une rupture volontaire avec la méthode cartésienne traditionnellement employée dans la doctrine française et le recours à une démonstration tripartite. Pour permettre toutefois aux lecteurs francophones d'avoir une vue globale des développements présents dans le manuscrit rédigé en hongrois, une traduction complète de la table des matières est fournie avec une copie de la bibliographie complète.

Notre thèse analyse au cas par cas des dispositions législatives et réglementaires relatives à la gestion collective imposée par la loi, et celles-ci sont regroupées selon les droits patrimoniaux concernés. L'étude est complétée par la critique de la doctrine et la jurisprudence (y compris les conclusions du *Conseil des experts en droit d'auteur*).

Ainsi, avant d'étudier les questions de fond, nous avons trouvé utile de consacrer une première partie à la théorie générale de la gestion collective et aux limitations en droit d'auteur afin de déterminer si la gestion collective peut être vue comme une limitation apportée aux droits de l'auteur. Nous avons ensuite concentré notre attention sur la notion même de gestion collective imposée par la loi, de sorte à déterminer si elle peut être considérée comme une limitation au droit exclusif de l'auteur (deuxième partie) ou s'il s'agit simplement d'une garantie pour la mise en œuvre de ses droits (troisième partie).

III. Le résumé de notre thèse

Notre thèse traite de la question de la gestion collective imposée par la loi dans l'optique des limitations aux droits d'auteur. Ainsi, nous trouvons nécessaire de commencer notre analyse par une brève explication de ces deux concepts. L'objectif de cette partie n'est cependant pas de détailler la théorie générale des limitations aux droits d'auteur ou celle de la

gestion collective, mais plutôt de donner un aperçu succinct des synergies entre ces deux notions et de mettre en relief le caractère limitatif du système de la gestion collective.

Nous employons le mot « limitations » au sens large du terme, de manière à englober toutes les dispositions qui ont pour effet de restreindre le monopole des auteurs, allant au-delà des exceptions et limitations énumérées par les lois¹⁶. Dans un premier temps, nous nous attacherons à identifier les éléments qui nous permettent de considérer la gestion collective comme une limitation au droit d'auteur. Dans un second temps, nous nous intéressons aux deux approches différentes de la gestion collective : celle du législateur français, qui laisse une liberté contractuelle bien développée pour les auteurs, et celle du législateur hongrois, qui a établi un système rigoureux de surveillance et de contrôle.

L'objectif de la première partie était de présenter la place occupée par la gestion collective au sein du droit d'auteur, et notamment son interconnexion avec les exceptions et limitations.

Le fait que la gestion collective repose essentiellement sur le volontariat et que l'autonomie des auteurs lors de la création et du fonctionnement de ces organisations soit garantie sont pourtant mis à mal par un contrôle rigoureux des institutions étatiques et un recours obligatoire à la gestion collective du fait du législateur. De ce point de vue, la Hongrie affiche une philosophie différente de celle de la France. Cette différence se manifeste clairement dans les nombreux cas de la gestion collective imposée par la loi hongroise, et au travers des règles strictes relatives au contrôle des associations. En revanche, le CPI tente d'embrasser l'idée selon laquelle la gestion collective, basée sur le volontariat, constitue une forme aboutie de cette modalité d'exploitation. Cette situation aboutit à un système complexe et moins transparent concernant la gestion des droits imposées par la loi. Cette tendance s'explique par le fait que le législateur fait bénéficier à la fois les auteurs et les titulaires des droits voisins de droits ainsi collectés et justifie la création de nouvelles sociétés. Une solution différente est celle favorisée par la loi hongroise, notamment une organisation est compétente pour la perception et la comptabilisation de certains droits et ensuite les transmet aux autres associations aux fins de distribution.

Le contrôle de l'Etat lors de la création et de l'opération est considéré comme une restriction à l'autonomie de l'auteur, car il s'agit d'une intervention dans le monopole de

¹⁶ Article L. 122-5 du CPI.

l'auteur, mais, bien évidemment, ces mesures sont nécessaires pour assurer le bon fonctionnement de ce mode de gestion¹⁷. La gestion collective imposée par la loi apparaît comme un cas encore plus restrictif pour le monopole d'auteur et constitue une forme atypique de l'exploitation des droits. En France, l'idée de la gestion collective obligatoire est plutôt rejetée par rapport à sa version hongroise. En Hongrie, le caractère limitatif de la gestion collective obligatoire est présent dans de nombreux cas prévus par la loi, auxquels il convient d'ajouter une forte surveillance étatique. En résumé, le concept même de la gestion collective volontaire est mutilé du fait des dispositions législatives.

Nous entendons par gestion collective imposée par la loi tous les cas de gestion collective prévus par les textes législatifs, indépendamment de la volonté des titulaires de droit. La gestion collective obligatoire, parmi d'autres, fait partie de ce concept largement défini. Sa particularité réside dans l'exclusivité qui est offerte par ce mode de gestion : l'auteur ne peut, sous aucun prétexte, exploiter son œuvre selon la méthode individuelle. La gestion collective obligatoire peut parfois concerner des droits exclusifs, mais elle est, plus généralement, une forme communément acceptée de certains droits à rémunération, typiquement des licences légales.

De ce fait, la gestion collective obligatoire peut constituer une double limitation aux droits patrimoniaux. En premier lieu, elle est une restriction à l'exploitation des droits exclusifs, sans avoir, pour autant, un effet négatif sur l'existence même du droit. Pour l'auteur non-membre de l'organisation, la limitation est encore plus étendue, car il n'est pas représenté par les organes de démocratie interne de l'organisation, ce qui a l'avantage, pourtant, d'accroître la protection de ses intérêts de manière non-négligeable¹⁸. En deuxième lieu, également considéré comme une limitation classique la restriction du droit exclusif en matière de licence légale est compensée par une rémunération soumise à la gestion collective. Dans cette hypothèse, la gestion collective n'est qu'une limitation indirecte, qui s'attache inséparablement à la transformation du droit exclusif en droit à rémunération.

Mode de gestion atypique, le législateur l'a introduit pour le droit de retransmission par câble et pour certains droits de reproduction. La gestion de la rémunération pour copie privée est l'exemple courant de la gestion des licences légales.

¹⁷ Cf. Directive 2014/26/UE du Parlement européen et du Conseil du 26 février 2014 concernant la gestion collective du droit d'auteur et des droits voisins et l'octroi de licences multiterritoriales de droits sur des œuvres musicales en vue de leur utilisation en ligne dans le marché intérieur

¹⁸ CJUE C-169/05 du 1er juin 2006 (Uradex).

La gestion collective obligatoire est une forme de limitation aux droits exclusifs qui a été instaurée en conformité avec les dispositions du droit international et du communautaire en matière de droit d'auteur. Hormis le cas de la gestion collective obligatoire du droit de retransmission par câble qui découle directement de la directive communautaire, les autres hypothèses de gestion collective obligatoire constituent uniquement une faculté pour le législateur national en vue de restreindre le droit exclusif.

Paradoxalement, la gestion collective obligatoire nous semble être, parfois, le seul moyen efficace d'assurer l'exploitation normale des œuvres. Tel est le cas par exemple du droit exclusif de la reproduction par reprographie et de la retransmission par câble, conformément aux particularités de chaque mode d'exploitation. La gestion individuelle de ces droits est en effet quasiment impossible ; toutefois, il y a lieu de mentionner que les garanties prévues par le législateur assurent le respect de l'autonomie et du monopole de l'auteur malgré la mise en place d'une gestion collective. Eu égard à ces deux droits exclusifs, la gestion collective ne méconnaît pas la logique du droit d'auteur. Elle peut même être considérée comme un bon compromis entre le maintien du droit exclusif et la prise en compte des particularités de chaque exploitation.

Dans certains cas la gestion collective est liée à la restriction du droit exclusif, qui se mue en un droit à rémunération, et ne constitue pas une limitation en soi. D'ailleurs, sans la gestion collective, le régime de la rémunération pour copie privée resterait lettre morte. La loi hongroise restreint pourtant la faculté des associations de gestion collective à disposer librement des sommes ainsi collectées, car un quart de la rémunération doit être transféré au Fond National de la Culture. A notre sens, cette intervention de l'Etat rend obsolète l'autonomie des auteurs en matière de répartition de la rémunération pour copie privée et pour reprographie.

Dans un contexte plus large, la copie privée constitue un point de départ à la discussion menée sur l'avenir du droit d'auteur. La théorie juridique impose l'interprétation stricte des exceptions et favorise le maintien du droit exclusif. C'est la raison pour laquelle il convient de distinguer les utilisations professionnelles des utilisations privées, et d'identifier la source de la copie réalisée. La solution de cette problématique pourrait être d'instituer une gestion collective similaire à celle existant en droit français en matière de reproduction par reprographie pour les copies professionnelles.

La recherche de l'efficacité de la gestion collective est plus marquante dans certains cas qui, malgré leur imposition par la loi, ne sont pas forcément considérés comme une limitation au monopole. Le point commun d'un tel exercice des droits exclusifs est l'absence de base juridique du droit international ou communautaire, et également la possibilité pour l'auteur de renoncer à ce régime. C'est la raison pour laquelle il convient de les classer comme des cas de gestion collective présumée. Concernant le droit à rémunération, la recherche de l'efficacité se manifeste au travers du rôle plutôt administratif des organisations de gestion collective.

L'efficacité, naturellement, peut être analysée en deux axes, en fonction des intérêts de l'utilisateur et de l'auteur. L'efficacité de la gestion collective vis-à-vis de l'auteur est reconnue lorsque le titulaire du droit peut participer entièrement au fonctionnement de la société de gestion collective, y compris dans la détermination des conditions d'utilisation des droits à être répartis d'une manière individualisée. Bien évidemment, cette interprétation de l'efficacité nous renvoie aux règles de transparence du fonctionnement et de la protection de l'auteur non membre. En revanche, du point de vue de l'utilisateur, la gestion collective est considérée efficace si elle permet d'obtenir d'une manière simple les licences d'utilisation relatives à un répertoire large.

La prise en compte de ces facteurs a souvent amené le législateur à intervenir et définir certains cas de gestion collective où ce mode de gestion est présumé. La doctrine critique souvent cette solution en invoquant que la logique du droit d'auteur est complètement renversée. Contrairement à la gestion collective volontaire, où l'auteur peut décider d'adhérer à l'organisation de gestion collective, dans ces cas-là, la gestion collective est imposée, sauf opposition contraire. Eu égard aux droits à rémunération, les organisations sont privées d'une partie considérable de leurs prérogatives, et fonctionnent comme de simples administrateurs de droits.

Cette deuxième forme de gestion collective imposée par la loi fût introduite dans le droit d'auteur afin de faciliter l'administration des droits. Le législateur a ainsi essayé d'éviter qu'il s'agisse de la limitation des droits exclusifs, c'est la raison principale de l'introduction du droit d'opposition ou du droit de sortie. Il s'agit d'un renversement complet des principes du droit d'auteur.

Néanmoins, grâce à certaines garanties légales, le législateur a empêché les organisations de gestion collective d'abuser de leur position dominante et de bloquer la gestion individuelle dans leurs actes et règlements intérieurs. En effet, les éléments spécifiques du système hongrois de la gestion collective étendue permettent aux organisations de gestion collective d'être en conformité avec les conventions internationales et directives européennes portant sur le droit d'auteur. Le droit de sortie accordé aux éditeurs dans le cadre de la gestion collective en raison de la numérisation des livres indisponibles du XXème siècle montre également leur situation renforcée, semblable à celle des titulaires de droits voisins.

Le côté pragmatique est déterminant s'agissant de la gestion des droits à rémunération. La gestion de la rémunération pour le droit de prêt, même si elle se nourrit des sources financières de l'Etat, ne pourrait pas être organisée d'une manière efficace sans le principe et le savoir-faire de la gestion collective. En raison du rattachement de cette rémunération à la politique culturelle, les organisations de gestion collective assurent la réalisation des objectifs culturels nationaux.

Bien que sa finalité soit différente, le droit de suite a été conçu de manière similaire, car les titulaires de droits ne sont pas dotés de la liberté de déterminer le montant de la rémunération et ses modes de financement. A notre sens, ce mode de gestion se trouve à mi-chemin entre la gestion collective volontaire et obligatoire en France, en raison de l'agrément des sociétés de gestion collective et de l'application obligatoire du droit à rémunération.

La gestion collective obligatoire est fortement liée à l'évolution technologique¹⁹, c'est très souvent cette évolution qui a incité le législateur à imposer ce mode de gestion en réponse à une nouvelle technologie permettant la propagation et l'utilisation à plus grande échelle d'œuvres protégées (retransmission par câble, reproduction par reprographie, numérisation des livres indisponibles). La deuxième tendance consiste à la rendre obligatoire en ce qui concerne les droits récemment reconnus (droit de suite, droit de prêt en bibliothèque).

Pourtant, une différence d'approche émerge entre la France et la Hongrie. Dans le premier cas, l'autonomie de l'auteur est plus marquante, ce qui veut dire également que la gestion collective volontaire est considérée comme la forme la plus complète de la gestion collective. Alors qu'en Hongrie, ces mêmes droits sont souvent soumis à un régime de gestion

¹⁹ NÉRISSON (2013) p. 306.

collective imposé par la loi. De ce point de vue, le système de gestion collective hongrois favorise plutôt les utilisateurs.

La limitation des droits exclusifs en simple droit à rémunération est en relation avec le développement technologique ainsi que la recherche d'efficacité. En raison des utilisations nombreuses, le législateur a parfois décidé de limiter le droit exclusif à un simple droit à rémunération, et a rattaché la gestion collective à ce système, comme le démontre l'exemple tiré de la copie privée. Cette solution, en théorie, garantit une rémunération à l'auteur et assure en même temps une sécurité juridique aux utilisateurs. Cependant, il existe des domaines dans lesquels on a tenté de mieux respecter les principes du droit d'auteur et de maintenir le droit exclusif de l'auteur comme en matière de retransmission par câble, de reproduction par reprographie, de numérisation des livres indisponibles ou encore de gestion collective étendue. L'intervention des organisations de gestion collective demeure nécessaire, car le processus d'attribution des licences serait sinon trop complexe. En effet, la gestion collective des droits exclusifs imposée par le législateur est un moyen à mi-chemin entre la gestion individuelle traditionnelle et le simple droit à rémunération de concilier les intérêts des auteurs et ceux des utilisateurs tout en respectant les principes classiques du droit d'auteur. Cette recherche d'équilibre est encore plus visible s'agissant de la gestion collective étendue, qui offre un droit de sortie à l'auteur, parce qu'il a le choix de revenir à un exercice classique des droits.

La gestion collective obligatoire, sans droit de sortie, est uniquement prévue par les lois nationales quand les traités internationaux et le droit européen permettent la limitation du droit exclusif, ou rendent la gestion collective obligatoire. De ce point de vue, l'analyse du droit de la reproduction par reprographie est intéressante car, le législateur français n'a pas décidé de le transformer en droit à rémunération. L'application du test en trois étapes dans ce cas-là, ainsi qu'en matière de gestion collective présumée, est recommandée.

Une fois les droits exclusifs limités, le législateur dispose de plus de liberté pour soumettre les droits à rémunération à un régime de gestion collective obligatoire. Cette solution est souvent recherchée, car le grand nombre des utilisations combiné avec un simple droit à rémunération rend indispensable l'intervention d'un acteur intermédiaire. Le cas échéant, la gestion collective n'impose pas de limite en soi, mais ses règles de fonctionnement, et notamment l'utilisation des sommes à des fins culturelles et sociales, pourraient être défavorable aux auteurs. La nature juridique de la rémunération pour prêt en

bibliothèque peut être discutée car ni l'utilisateur final, ni les bibliothèques, ne sont débiteurs de ce paiement alors que le système français prévoit qu'une partie des sommes ainsi perçues finance la retraite supplémentaire des auteurs.

Droit exclusif et droit à rémunération sont définis d'une manière précise et étroite, une fois leur gestion collective imposée. Malgré l'élargissement de l'assiette de calcul de la rémunération pour copie privée en raison du nombre croissant de nouveaux appareils, la somme distribuable a tendance à diminuer en raison de la restriction du champ de la notion de rémunération pour copie privée.

La gestion collective imposée par la loi est, en conclusion, un moyen d'exercer les droits patrimoniaux de l'auteur qui limite le droit exclusif et l'autonomie de celui-ci, mais qui peut être également, dans certains cas, le seul moyen efficace de l'exploiter des œuvres.

A doktorjelölt tudományos munkássága

Publikációk

1. Hajdú Dóra
A fájlcsere elleni küzdelem egy lehetséges útja: Három a francia igazság?
INFOKOMMUNIKÁCIÓ ÉS JOG 8:(3) pp. 95-103. p. 9 (2011)
2. Hajdú Dóra
A HADOPI első csapásai.
INFOKOMMUNIKÁCIÓ ÉS JOG 8:(6) pp. 200-203. p. 4 (2011)
3. Hajdú Dóra
A fájlcsere elleni küzdelem egy lehetséges útja: Három a francia igazság?
In: Bóka János (szerk.)
Tudományos diákköri szemle 2012 : Országos Tudományos Diákköri Konferencia (30.)
(Pécs) (2011) .
Szeged: Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar , 2012. pp. 45-84.
4. Hajdú Dóra
A kereskedelmi forgalomban nem kapható könyvek digitalizálása Franciaországban.
INFOKOMMUNIKÁCIÓ ÉS JOG 10:(2) pp. 53-59. p. 7 (2013)
5. Hajdú Dóra
A közös jogkezelés kihívásai a digitális szerzői jogban.
In: P. Szabó Béla, Szemesi Sándor (szerk.)
Profectus in Litteris V : Előadások a 10. debreceni állam-és jogtudományi doktorandusz-
konferencián 2013. június 7. Debrecen , Magyarország , 2013-06-07
Debrecen: Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola; Lícium Art, 2013.
pp. 127-136.
6. Hajdú Dóra
A magáncélú másolásra tekintettel fizetett díjak egyes értelmezési kérdései az Európai Unió
Bíróságának gyakorlatában.
IPARJOGVÉDELMI ÉS SZERZŐI JOGI SZEMLE 9 (119):(6) pp. 27-69. (2014)
7. Hajdú Dóra
A Padawan-ügy: Az Európai Bíróság döntése a magáncélú másolatra tekintettel fizetett
jogdíjak egyes kérdéseiről.
JOGESETEK MAGYARÁZATA 5:(3) pp. 50-61. (2014)
8. Hajdú Dóra
Betekintés a francia szerzői jog történetébe: A kezdetektől a nagy francia forradalom idején
elfogadott törvényekig.
JOGTÖRTÉNETI SZEMLE (1) pp. 50-58. (2014)
9. Hajdú Dóra
Nouveau défi du droit d'auteur: numérisation des livres indisponibles du XXe siècle.
In: Badó Attila, Detlev W Belling, Bóka János, Mezei Péter (szerk.)
Internationale Konferenz zum zehnjährigen Bestehen des Instituts für Rechtsvergleichung
der Universität Szeged = International Conference for the 10th Anniversary of the Institute
of Comparative Law of the University of Szeged = Conférence internationale au 10ème
anniversaire de l'Institut de droit comparé de l'Université de Szeged .
Konferencia helye, ideje: Szeged, Magyarország, .

Potsdam: Universitätsverlag Potsdam, 2014. pp. 165-176.
(Acta Iuridica Universitatis Potsdamiensis, ISSN 2199-9686 ; 1 .)

10. Mezei Péter, Hajdú Dóra

Az Európai Unió Bíróságának ACI Adam döntése a jogellenes forrásból történő másolatkészítés után fizetendő jogdíjak egyes kérdéseiről.

EURÓPAI JOG: AZ EURÓPAI JOGAKADÉMIA FOLYÓIRATA 13:(5) pp. 33-47. p. 15 (2014)

11. Mezei Péter, Hajdú Dóra

Introduction to Digital Copyright Law: Textbook.

Szeged: Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2014. 147 p.
(ISBN:978-963-306-250-0)

12. Brandl Gergely, Gönczi Gergely, Hajdú Dóra, Marsovszki Ádám, Szakály Zsuzsa, Tamás Csaba

Egy méltatlanul elhanyagolt jogtörténeti forrás elemzése: Mire jó a rabtabella?

JOGELMÉLETI SZEMLE (3) pp. 34-58. (2015)

13. Mezei Péter, Hajdú Dóra

Introduction to Digital Copyright Law.

Szeged: Szegedi Tudományegyetem, 2016. 169 p.
(ISBN:978-963-306-406-1)

Konferencia előadások

1. Sixth Annual Conference on Innovation and Communications Law, Private Copying Levies in the Case-law of the Court of Justice of the European Union, Leeds (Egyesült Királyság), 2014. július 2-3.
2. Alapjogok és alapelvek országos tematikus konferencia, A közös jogkezelés, mint a szerző kizárólagos engedélyezési jogának korlátja, Szeged, 2014. június 25.
3. X. Debreceni Doktorandusz Konferencia, A közös jogkezelés kihívásai a digitális szerzői jogban, Debrecen, 2013. június 7.
4. Law in Action – Szemelvények a joggyakorlatból doktorandusz konferencia, A Padawan-ügy. Az Európai Bíróság döntése a magáncélú másolatra tekintettel fizetett jogdíjak egyes kérdéseiről, Szeged, 2013. május 31.
5. International Conference for the 10th Anniversary of the Institute of Comparative Law, Nouveau défi du droit d'auteur: numérisation des livres indisponibles du XXe siècle, Szeged, 2013. május 24.
6. CERDI International Summer Seminar: Copyright in Motion, Reform of the Hungarian Collective Management of Copyright, Párizs (Franciaország), 2012. július 9-13.